

Світлана Валеріївна ЛЕЛЮК

аспірантка кафедри фінансів,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
E-mail: s.lelyuk@gmail.com

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Лелюк, С. В. Методичний підхід до оцінювання фінансової безпеки регіонів України [Текст] / Світлана Валеріївна Лелюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 17. – № 1. – С. 139-145. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Фінансова безпека є однією з визначальних складових економічної безпеки регіону, відображає стан і основні фінансові параметри його економічного розвитку. Проте, поряд із вивченням питань організації фінансової безпеки адміністративно-територіальних одиниць, до тепер спостерігається відсутність єдності точок зору науковців щодо використання методичного інструментарію для оцінки цього явища.

Мета. Тому за мету дослідження було обрано розробку методичного підходу до оцінювання фінансової безпеки регіонів України на основі розрахунку площ чотирикутників.

Метод. У дослідженні використано методи графічного, кластерного і таксономічного аналізу.

Результати. На першому етапі реалізації запропонованого методичного підходу визначено основні напрямки забезпечення фінансової безпеки областей: бюджетний, соціальний сектор, сектор підприємництва та відкритості фінансової системи регіону. У ході подальших досліджень обґрунтовано, виявлено та сформовано систему часткових показників, які характеризують зазначені сектори фінансової безпеки. За результатами виконання наступних кроків визначено об'єкти фінансової безпеки на рівні регіонів і проведено побудову їх інтегральних показників за виявленими складовими. На підставі отриманих значень, які відображають рівні фінансової безпеки для різних секторів, проведено класифікацію областей України. Відповідно до результатів кластерного аналізу було сформовано класифікаційні групи адміністративно-територіальних одиниць з різними рівнями фінансової безпеки за бюджетним, соціальним, підприємницьким напрямом і відкритістю фінансової системи регіонів. Обчислення інтегрального показника фінансової безпеки на рівні регіону виконано на основі розрахунку площ чотирикутників. Досліджено динаміку інтегрального показника фінансової безпеки регіонів для другого кластера, до якого увійшла Харківська область. Визначення темпів зміни зазначеного індикатора дозволило проаналізувати тенденцію інтегрального коефіцієнта фінансової безпеки регіонів. Отримані результати застосування методичного підходу є основою для виявлення факторів, які впливають на коливання значень фінансової безпеки регіонів за її складовими та інтегральним показником.

Ключові слова: фінансова безпека; регіон; кластерний аналіз; площа чотирикутника; сектор фінансової безпеки; інтегральний коефіцієнт фінансової безпеки регіону.

Svitlana Valeriyivna LELYUK

PhD Student,
Department of Finance,
Kharkiv National University of Economics named after Semen Kuznets
E-mail: s.lelyuk@gmail.com

METHODICAL APPROACH TO ESTIMATION OF FINANCIAL SECURITY OF REGIONS OF UKRAINE

Abstract

Introduction. Financial safety is one of the key components of the economic safety of a region, reflecting the state and major financial parameters of its economic development. The questions of financial safety of administrative units are studied, but there is no unity of scholars' views on the use of methodological tools for this phenomenon

© Світлана Валеріївна Лелюк, 2014

assessing.

Purpose. The article is devoted to the development of a methodological approach as for the estimation of financial security of regions of Ukraine on the basis of calculation of the area of quadrilaterals.

Method (methodology). Methods of graphic, cluster and taxonomic analysis are used in the study.

Results. At the first stage of the proposed methodological approach the key areas to ensure the financial safety are identified. Those are fiscal, social sector, business sector and the openness of the financial system of the region. A system of partial indicators which characterize the sectors of financial safety is justified, identified and formed. Integrated indicators of financial safety for the detected constituents at the regional level are built. Ukrainian regions are classified on the basis of the financial safety levels for the various sectors. Classification of administrative units with different levels of financial security budget are formed according to the cluster analysis. Integral measure of financial safety at the regional level is computed by calculating the area of quadrilaterals. Dynamics of integral indicator of financial safety of regions from the second cluster, which includes Kharkiv region, are investigated. Determination of the rate of change of this indicator has allowed to analyze the trend of the integral coefficient of financial safety of regions. The results of application of the methodological approach have become the basis for identification of the factors that influence the fluctuations of financial safety indicators according to its constituent and integral sign.

Keywords: financial safety; region; cluster analysis; quadrilateral area; sector of financial safety; integral ratio of financial safety of a region.

JEL classification: O11, R58

Вступ

Фінансова безпека регіонів є «провідною та вирішальною складовою економічної безпеки територіальних колективів» [1] і ототожнюється зі станом «економіки регіону, при якому забезпечується формування позитивних фінансових потоків регіонів в обсягах, необхідних для виконання державних завдань і функцій» [2]. Тому актуальними є питання пошуку нових підходів до дослідження її рівня. Одним із таких підходів може стати визначення площ чотирикутників фінансової безпеки регіонів України.

Проблеми забезпечення фінансової безпеки на рівні регіонів і моделювання її стану піднімалися в роботах Виклюк М. І. [3], Кривенко С. В. [4], Медведєвої І. Б. та Погосової М. Ю. [5], Маргасової В. Г. і Ткаленко Н. В. [6] та ін.. Проте використання методичного підходу визначення площ чотирикутників для розрахунку інтегрального рівня фінансової безпеки регіонів дотепер не розглядалося.

Мета та завдання

Метою статі є розробка методичного підходу до оцінювання фінансової безпеки регіонів України на основі розрахунку площ чотирикутників. Для її досягнення в роботі поставлені наступні завдання: визначити основні етапи методичного підходу до оцінювання фінансової безпеки регіонів України на основі розрахунку площ чотирикутників та провести їх реалізацію.

Виклад основного матеріалу дослідження

За результатами дослідження наукових напрацювань [2; 5; 7; 8; 9; 10; 11], присвячених проблематиці фінансової безпеки на рівні регіону, пропонується реалізовувати означений методичний підхід у наступній послідовності кроків.

Крок 1. Визначення складових фінансової безпеки на рівні регіону.

Крок 2. Обґрунтування, вибір та формування системи часткових показників.

Крок 3. Ідентифікація об'єктів фінансової безпеки на рівні регіонів.

Крок 4. Побудова інтегрального показника складових фінансової безпеки регіону.

Крок 5. Кластеризація регіонів за рівнем складових фінансової безпеки.

Крок 6. Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки на рівні регіону за методом площі чотирикутника.

Крок 7. Розрахунок динаміки темпів зміни інтегрального показника фінансової безпеки економічної системи на рівні регіону.

Реалізація першого кроку методичного підходу проводилася на основі досліджень точок зору науковців [2; 5; 7; 8; 9; 10; 11] щодо складових фінансової безпеки області. Ґрунтуючись на особливостях структури фінансової системи для дослідження індикаторів фінансової безпеки на рівні регіону та враховуючи точки зору науковців стосовно цього питання, було виокремлено складові за наступними напрямками: бюджетним сектором, сектором підприємництва, відкритості фінансової системи регіону та сектором соціальної політики.

Науковці зазначають, що вирішення проблеми розробки системи показників є одним із найважливіших і першочергових напрямів досліджень інструментів управління фінансовою безпекою регіону [10]. Множина індикаторів фінансової безпеки повинна дозволити провести аналіз становища регіонів з метою виявлення та оцінки поточних і потенційних загроз, реалізації сукупності необхідних програмно-цілевих заходів задля зменшення дії загрозливих чинників на їх фінансову безпеку. Перелік груп показників, визначений у ході реалізації другого кроку методичного підходу, на підґрунті якого буде проводитись вчасна ідентифікація загроз фінансовій безпеці економічної системи на рівні регіону у різних напрямках і прогнозування їх наслідків, наведено в табл. 1. Часткові індикатори, які характеризують рівень фінансової безпеки, були об'єднані у групи відповідно до сфер, які вони характеризують. Застосування означеного підходу дозволяє побудувати групи однорідних статистичних величин з точки зору характеристики стану і динаміки фінансової безпеки регіонів України. Таким чином, динаміка фінансової безпеки адміністративно територіальних одиниць визначатиметься на основі показників її бюджетного сектору, сектору підприємництва, відкритості фінансової системи регіону та сектору соціальної політики.

Таблиця 1. Узагальнений перелік показників за секторами фінансової безпеки регіонів (сформовано на підставі [2; 5; 7; 8; 9; 10; 11])

Напрямок	Індикатор
Бюджетний сектор	Темпи зростання (зменшення) ВРП, %
	Частка ВРП регіону в загальному обсязі ВВП України, %
	Середній рівень доходів бюджету на одну особу наявного населення (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн / осіб
	Середній рівень видатків бюджету на одну особу наявного населення (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн / осіб
	Частка доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у загальнодержавних, %
	Обсяг доходів місцевого бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів) до ВРП, %
	Забезпеченість видатків доходами (без урахування міжбюджетних трансфертів), %
	Відношення дефіциту місцевого бюджету до валового регіонального продукту (ВРП), %
	Відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до обсягів експорту, %
	Відношення дефіциту, профіциту торговельного балансу до обсягів імпорту, %
	Обсяг зовнішнього державного боргу до ВРП, %
	Обсяг внутрішнього державного боргу до ВРП, %
	Коефіцієнт загального покриття
	Коефіцієнт забезпечення спеціального фонду
Сектор підприємництва	Питома вага збиткових підприємств у загальній кількості підприємств регіону, %
	Відношення сальдо фінансових результатів підприємств до ВРП, %
	Рентабельність операційної діяльності підприємств, %
	Темпи приросту, зниження обсягів промислової продукції по регіонах, % до попереднього року
Сектор відкритості фінансової системи регіону	Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу, дол. США
	Темпи зростання, зниження прямих іноземних інвестицій у регіони України у % до попереднього року
	Прямі іноземні інвестиції в регіон до ВРП, %
	Індекси інвестицій в основний капітал, у % до попереднього року
	Обсяг інвестицій в основний капітал на одну особу, грн / осіб
	Частка інвестицій в основний капітал, що було профінансовано за рахунок коштів державного бюджету, %
	Обсяг інвестицій в основний капітал до ВРП, %
Соціальний сектор	Динаміка суми заборгованості з виплати заробітної плати, млн грн
	Темпи зростання (зменшення) суми заборгованості по виплаті заробітної плати, %
	Безробіття населення (за методологією МОП) у віці 15-70 років
	Індекси споживчих цін (грудень до грудня попереднього року), %
	Відношення витрат до доходів населення

Виконання третього кроку реалізації методичного підходу проведено на основі обробки офіційної статистичної інформації щодо стану регіонів України.

Обчислення інтегрального рівня фінансової безпеки за кожним з визначених секторів проводилося

на підставі проведення таксономічного аналізу.

Відповідно до рівнів фінансової безпеки за виділеними напрямами забезпечення, на наступному кроці апробації методичного підходу було проведено кластеризацію регіонів методами Уорда та k-середніх. За результатами класифікації адміністративно-територіальних одиниць було сформовано чотири однорідні групи. Перший кластер утворили області з найвищим рівнем фінансової безпеки за бюджетним, соціальним напрямом і відкритістю фінансової системи регіону (Дніпропетровська, Київська області та м. Київ), другий – з найнижчим рівнем за соціальним сектором (АР Крим, Донецька, Одеська і Харківська області), третій – з найменшим показником за підприємницьким сектором (Волинська, Житомирська, Івано-Франківська, Луганська, Львівська, Рівненська, Херсонська, Чернівецька області і м. Севастополь), а четвертий клас сформували регіони з найвищим рівнем безпеки за підприємницьким сектором (Вінницька, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська та Чернігівська області). Якість проведеного поділу адміністративно-територіальних одиниць підтверджується отриманими значеннями статистик між- та внутрішньогрупових дисперсій.

Таким чином дослідження, проведені методами кластерного аналізу, дозволили провести класифікацію регіонів і дослідити однорідність сукупності, що вивчається. Результати побудови чотирикутників фінансової безпеки для адміністративно-територіальних одиниць другого кластеру, до якого увійшла Харківська область, зображено на рис. 1.

Різнопланова зміна узагальнених за частковими складовими показників фінансової безпеки регіонів протягом досліджуваного часового проміжку не може обмежуватись проведенням візуального аналізу, що стає недостатнім заходом. У цьому випадку доцільним є визначення тенденції фінансової безпеки регіону на підґрунті обчислення її інтегрального коефіцієнта, який розраховується відношенням площ чотирикутників фінансової безпеки регіону за поточний період до площі чотирикутника фінансової безпеки регіону попереднього часового інтервалу на передостанньому кроці реалізації зазначеного методичного підходу.

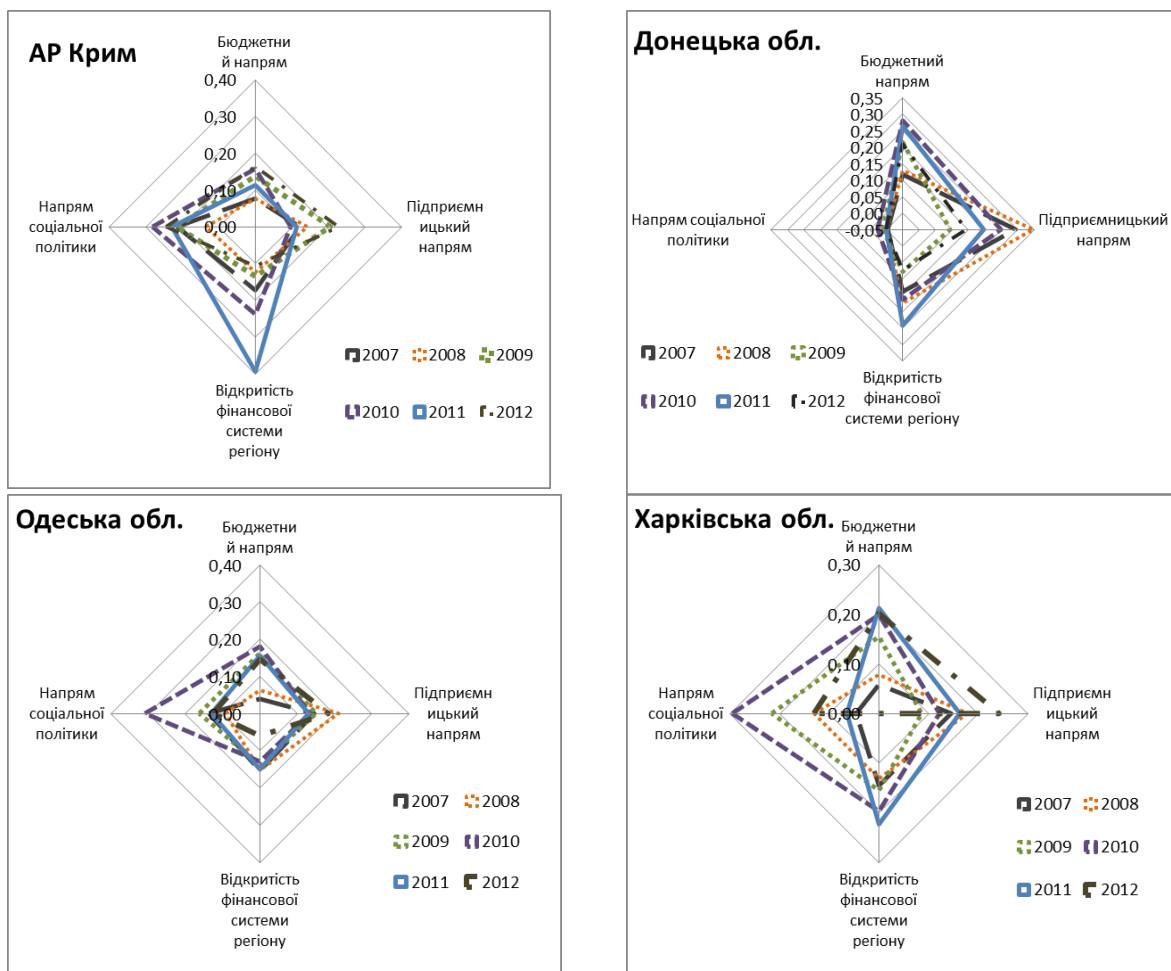

Рис. 1. Чотирикутники фінансової безпеки на рівні регіонів України (другий кластер)

Площа неправильного чотирикутника, утвореного векторами – інтегральними показниками напрямів фінансової безпеки, на яких відкладаються значення їх рівнів, розраховується за формулою:

$$S_4 = \frac{1}{2} \times \sin \frac{360}{n} \times (a_1 \times a_2 + a_2 \times a_3 + \dots + a_n \times a_1) \quad (1)$$

де, n – кількість напрямів (для чотирикутника $n = 4$), a_1, a_2, \dots, a_n – значення рівня, досягнутого для кожного напрямку фінансової безпеки.

Таким чином площа чотирикутника визначається половиною добутку синусу кута 90° , утвореного діагоналями, та сумою добутків променів, відкладених на осях, що утворюють кути:

$$S_4 = \frac{1}{2} \times \sin 90 \times (a_1 \times a_2 + a_2 \times a_3 + a_3 \times a_4 + a_4 \times a_1) \quad (2)$$

де, a_1 – значення інтегрального показника бюджетного сектору фінансової безпеки економічної системи на рівні регіону, a_2 – значення інтегрального показника сектору підприємництва фінансової безпеки економічної системи на рівні регіону, a_3 – значення інтегрального показника сектору відкритості фінансової системи складової фінансової безпеки економічної системи на рівні регіону, a_4 – значення інтегрального показника сектору соціальної політики складової фінансової безпеки економічної системи на рівні регіону (табл. 2, рис. 2).

Таблиця 2. Результати розрахунку інтегрального показника фінансової безпеки регіонів України (2 кластер) за принципом графічного методу «площі чотирикутників» у 2007-2012 рр.

Регіон	Інтегральний показник фінансової безпеки регіонів України					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кластер 2						
АР Крим	0,04	0,03	0,06	0,07	0,09	0,06
Донецька	0,04	0,05	0,02	0,06	0,05	0,02
Одеська	0,03	0,03	0,05	0,07	0,04	0,03
Харківська	0,02	0,03	0,05	0,08	0,05	0,04

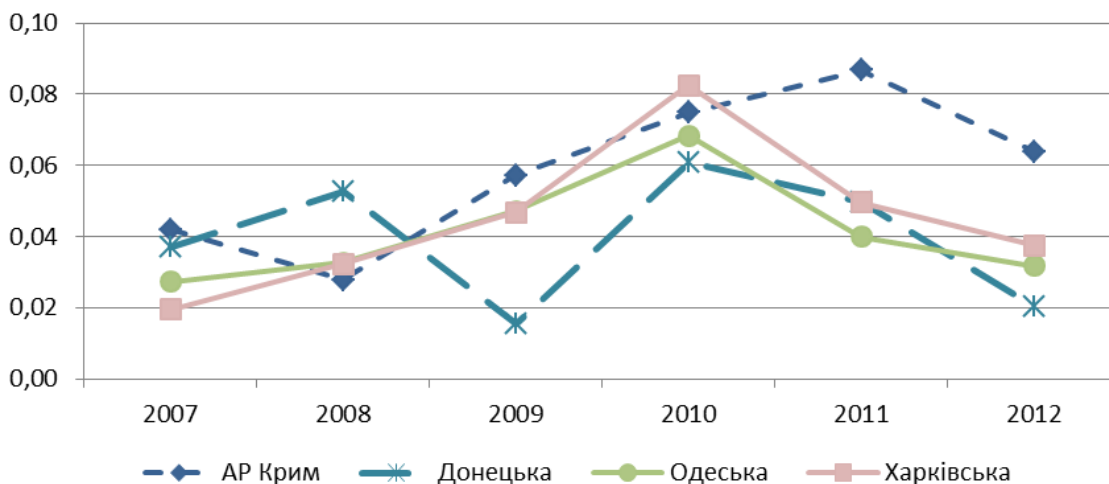

Рис. 2. Динаміка інтегрального показника фінансової безпеки регіонів для другого кластера у 2007-2012 рр.

Динаміка інтегрального показника фінансової безпеки для АР Крим, Донецької, Одеської і Харківської областей протягом досліджуваного періоду є нестійкою. У 2007-2010 рр. інтегральний рівень фінансової безпеки відображає тенденцію до поступового зростання. Проте, починаючи з 2010 р. (та 2011 р. для АР Крим), спостерігається його зниження.

Інтегральний коефіцієнт фінансової безпеки на рівні регіонів (ІКФБР), який відобразить динаміку

темтів зміни інтегрального показника за всіма секторами, розраховується за наступною формулою на останньому кроці реалізації методичного підходу:

$$\begin{aligned}
 \text{ІКФБР} &= \frac{S'_ч}{S_ч} = \frac{\frac{1}{2} \times \sin 90 \times (a'_1 \times a'_2 + a'_2 \times a'_3 + a'_3 \times a'_4 + a'_4 \times a'_1)}{\frac{1}{2} \times \sin 90 \times (a_1 \times a_2 + a_2 \times a_3 + a_3 \times a_4 + a_4 \times a_1)} = \\
 &= \frac{a'_1 \times a'_2 + a'_2 \times a'_3 + a'_3 \times a'_4 + a'_4 \times a'_1}{a_1 \times a_2 + a_2 \times a_3 + a_3 \times a_4 + a_4 \times a_1}
 \end{aligned}
 \tag{3}$$

де a'_i – значення інтегральних показників складових фінансової безпеки у поточному періоді, a_i – значення інтегральних показників складових фінансової безпеки у попередньому періоді.

Якщо значення ІКФБР більше одиниці – протягом досліджуваного часового проміжку між попереднім (базисним) і поточним періодом спостерігалось збільшення рівня фінансової безпеки регіону. У протилежному випадку, коли значення ІКФБР не перевищує одиниці, спостерігається відсутність зростання рівня фінансової безпеки для досліджуваного регіону. Так у 2012 році для всіх регіонів, які утворюють кластер з низьким рівнем соціального сектору фінансової безпеки, спостерігається падіння значень інтегрального показника порівняно з попереднім роком. Результати розрахунку і динаміка ІКФБР для регіонів України наведено в табл. 3 та на рис. 3.

Таблиця 3. Результати розрахунку інтегрального коефіцієнта фінансової безпеки регіонів 2 кластера у 2008-2012 рр.

Регіон	ІКФБР				
	2008	2009	2010	2011	2012
АР Крим	0,66	2,05	1,31	1,16	0,74
Донецька	1,42	0,29	3,99	0,81	0,41
Одеська	1,20	1,45	1,45	0,58	0,80
Харківська	1,66	1,45	1,76	0,60	0,76

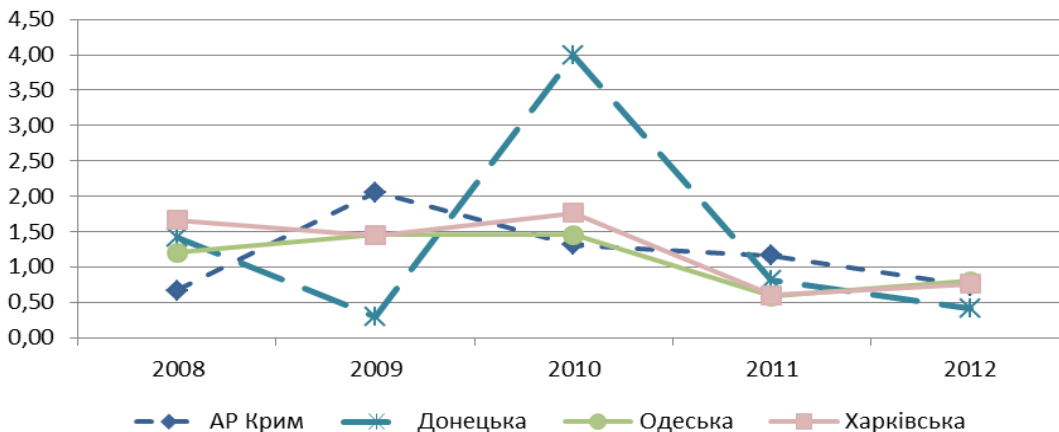

Рис. 3. Динаміка інтегрального коефіцієнта фінансової безпеки регіонів другого кластера у 2008-2012 рр.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Відповідно до особливостей забезпечення фінансової безпеки регіонів України було виділено її основні напрями та індикатори. Використання методичного підходу до визначення рівня фінансової безпеки регіонів на основі розрахунку площ чотирикутників дозволило обчислити інтегральний рівень означеного показника для всіх регіонів України з урахуванням її секторів та проаналізувати динаміку його зміни. Так для кластера, до якого увійшла Харківська область, характерною є динаміка зниження інтегральних показника та індексу фінансової безпеки у 2012 р. порівняно з посткризовим 2010 р. Тому подальші дослідження будуть спрямовані на виявлення факторів, які впливають на коливання значень фінансової безпеки регіонів за виявленими складовими та інтегральним показником.

Список літератури

1. Сорока, Р. С. Тенденції бюджетної безпеки місцевих органів влади [Текст] / Р. С. Сорока, У. А. Кметик, І. С. Щепаняк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.3. – С. 254-263.
2. Фінансова безпека соціально-економічного розвитку держави: сучасні проблеми та стратегічні орієнтири [Текст] : монографія / за заг. ред. О. В. Чернявська. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 459 с.
3. Вуклюк, М. І. Структура фінансової безпеки регіону та характеристика її складових [Електронний ресурс] / М. І. Вуклюк. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1485>.
4. Кривенко, С. В. Суперечності трансформаційних процесів забезпечення фінансової безпеки регіонів України в умовах кризи [Текст] / С. В. Кривенко // Фінансова безпека та стратегічний розвиток держави: Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2012. – С. 62-64.
5. Медведєва, І. Б. Діагностування безпеки промислового підприємства у тривірневій системі фінансових відносин [Текст] : монографія / І. Б. Медведєва, М. Ю. Погосова. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 263 с.
6. Маргасова, В. Г. Передумови формування фінансової безпеки регіону [Текст] / В. Г. Маргасова, Н. В. Ткаленко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – №1(52). – 2011. – С. 121-127.
7. Барановський, О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) [Текст] : монографія / О. І. Барановський. – К. : КРТЕУ, 2004. – 759 с.
8. Журавльова, І. В. Методичний підхід до моделювання фінансової безпеки регіонів України [Текст] / І. В. Журавльова, А. Б. Миколайчук // Бізнес Інформ. - 2012. - № 6. - С. 156-159.
9. Медвідь, М. М. Фінансова безпека регіонів України (на прикладі Харківської області) [Текст] : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.05 / М. М. Медвідь; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. - Полтава, 2008. - 20 с.
10. Скворцова, М. А. Формирование системы управления финансовой безопасностью регионов Приволжского федерального округа на основе многомерной классификации [Електронний ресурс] / М. А. Скворцова. – Режим доступу: <http://sisupr.mrsu.ru/2008-1/pdf/29-skvortzova.pdf>
11. Смирнов, С. М. Економічне обґрунтування прийняття управлінських рішень в системі забезпечення фінансової безпеки регіону [Текст] / С. М. Смирнов, В. М. Смирнов // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – 2008. – Вып. 33-1. – С. 249-255.

References

1. Soroka, R. S., Kmetyk, U. A., Shchepaniak, I. S. (2014). Tendentsii biudzhetnoi bezpeky mistsevykh orhaniv vlady Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, 24-3, 254-263.
2. Cherniavska, O. V. (2012). Finansova bezpeka sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy: suchasni problemy ta stratehichni oriientyry. Poltava: PUET.
3. Vukliuk, M. I. (2012, October 18). Struktura finansovoi bezpeky rehionu ta kharakterystyka yii skladovykh. Efektyvna ekonomika. Retrieved September 1, 2014 from <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1485>.
4. Kryvenko, S. V. (2012). Superechnosti transformatsiinykh protsesiv zabezpechennia finansovoi bezpeky rehioniv Ukrainy v umovakh kryzy. Finansova bezpeka ta stratehichni rozvytok derzhavy: Zbirnyk tez dopovidei mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, pp. 62-64.
5. Medvedieva, I. B., Pohosova, M. Yu. (2011). Diahnostuvannia bezpeky promyslovoho pidpriemstva u tryrivnevii systemi finansovykh vidnosyn. Kharkiv: KhNEU.
6. Marhasova, V. H., Tkalenko, N. V. (2011). Peredumovy formuvannia finansovoi bezpeky rehionu. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo), 1(52), pp. 121-127.
7. Baranovskiy, O. I. (2004). Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia). Kyiv: KRTEU.
8. Zhuravlova, I. V., Mykolaichuk, A. B. (2012) Metodychnyi pidkhid do modeliuvannia finansovoi bezpeky rehioniv Ukrainy. Business-inform, 6, 156-159.
9. Medvid, M. M. (2008). Finansova bezpeka rehioniv Ukrainy (na prykladi Kharkivskoi oblasti). Poltava: Poltav. nats. tekhn. un-t im. Yu.Kondratiuka.
10. Skvortsova, M. A. (2008). Formirovanie sistemy upravleniya finansovoy bezopasnost'yu regionov privolzhs'kogo federal'nogo okruga na osnove mnogomernoy klassifikatsii. Retrieved September 1, 2014 from <http://sisupr.mrsu.ru/2008-1/pdf/29-skvortzova.pdf>.
11. Smyrnov, S. M., Smyrnov, V. M. (2008). Ekonomichne obgruntuvannia pryiniattia upravlinskykh rishen v systemi zabezpechennia finansovoi bezpeky rehionu. Nauchnye trudy DonNTU. Seriya: e'konomicheskaya, 33-1, 246-255.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2014 р.

ISSN 1993-0259. ISSN 2219-4649. Економічний аналіз. 2014 рік. Том 17. № 1.